

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. Г.Е. ВЕЙНШТЕЙНА**

МАТЕРІАЛИ

VIII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

15 – 16 жовтня 2020 р.

**ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ
РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА
ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ**

Одеса

УДК: 338.43:316.502(477)

Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття. Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції 15-16 жовтня 2020 р. Одеса: Одеська національна академія харчових технологій, 2020. – 280 с.

У матеріалах конференції знайшли відображення економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття. Були запропоновані шляхи вирішення найактуальніших та нагальних проблем багатьох сфер сучасного бізнесу та новітні управлінські технології в сучасних турбулентних умовах існування підприємств. В доповідях особлива увага приділялась прикладному характеру досліджень та їх впливу на поліпшення економічної ситуації в країні.

Редакційна колегія:

Агеева І.М. - к.е.н., доц., Басюркіна Н.Й. - д.е.н., доц., Купріна Н.М. - к.е.н., доц., Лагодієнко В.В. – д.е.н., проф., Немченко В.В. - д.е.н., проф., Павлов О.І. - д.е.н., проф., Рогатіна Л.П. - д.е.н., доц., Савенко І.І. - д.е.н., проф., Ніколюк О.В. – д.е.н., доц., Каламан О.Б. – к.е.н., доц., Мельник Ю.М. – д.е.н., доц.

Література

1. Проблеми управління економічною безпекою суб'єктів господарювання : монографія / О.А. Кириченко та ін. ; за заг. ред. О.А. Кириченко. Київ : Університет «КРОК», 2008. 403 с.

2. Лашенко О.Ю. Кадрова безпека як підсистема в системі економічної безпеки підприємства. Problems of a systemic approach to the economy enterprises. 2007. Vol. 3. № 3. Р. 25–29. URL: http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/pspe/2007-3/laschenko_307.htm (дата звернення: 16.01.2020).

3. Мехеда Н.Г., Маренич А.І. Соціально-мотиваційні складові кадрової безпеки. Фінансовий простір. 2012. № 2(6). С. 38–45.

Кибанов А.Я. Управление персоналом организации. Москва : ИНФРА-М, 2002. 638 с.

4. Чумарин И. Работа с персоналом в контексте общей безопасности компании. Менеджмент по персоналу. 2005. № 1. С. 34–40.

Логінова Н.І. Місце кадрової безпеки в економічній безпеці підприємства. Коммунальное хозяйство городов. 2009. № 87. С. 371–376.

5. Васильчак С.В., Мацюняк І.Р. Кадрова безпека підприємства – основа економічного розвитку. Науковий вісник НЛТУ України. 2009. № 7. С. 23–26.

6. Герасименко О.М. Моделювання системи забезпечення кадрової безпеки суб'єкта господарювання. Економіка та управління підприємствами. Актуальні проблеми економіки. 2012. № 2(128). С.118 –124.

7. Козаченко А.В., Пономарев В.П., Ляшенко О.М. Экономическая безопасность предприятия: сущность и механизмы обеспечения : монография. Киев, 2003. 280 с.

8. Томаневич Л.М. Кадрова безпека підприємства як об'єкт теоретичного дослідження. Збірник наукових праць Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія «Економічні науки». 2009. № 1. С. 1–8.

9. Чередниченко Н.В. Кадрова безпека як складова частина економічної безпеки підприємства. Управління фінансово-економічною безпекою : матеріали наук.-практ. конф., м. Суми, 28 серпня 2009 р. Суми, 2009. С. 51–53.

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНАКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА СОЦІАЛЬНИХ СИСТЕМ

**Работін Ю.А., заслужений журналіст України, к.е.н., ст. викладач каф. ЕТтаФЕБ Неустроєв
Ю.Г., к.е.н., доцент каф. ЕТтаФЕБ
Сіпаренко Р.О.**

Одеська національна академія харчових технологій

Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) на сьогодні є центральною ланкою розвитку суспільства.

«Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) – це система інформаційних технологій та інтеграції телекомунікацій (телефонних ліній та бездротових з'єднань), комп'ютерів, програмного забезпечення, накопичувальних та аудіовізуальних систем, які дозволяють користувачам створювати, одержувати доступ, зберігати, передавати та змінювати інформацію» [4].

«В Україні є всі умови для здійснення так званого цифрового стрибка та переходу на більш високий технологічний рівень розвитку, а саме: здатність виробляти та використовувати інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, наявність професійних кадрів. Про це свідчить статистика реальних успіхів українських ІТ-компаній на міжнародних ринках;» [2]

ІКТ стали невід'ємною частиною економічних, політичних, управлінських та інших процесів. Вони є тим фактором, що суттєво впливає на існування соціальних систем всіх рівнів, оскільки все глибше проникають в життя користувачів (людей) та їх діяльність. Не є винятком тут і бізнес

Як тільки появилася комп'ютерна техніка виникли ряд нових інформаційно – комунікаційних технологій, а з ними і велика низка проблем, пов'язаних з економічною безпекою соціальних систем.

Особливою складовою тут є економічна безпека підприємств оскільки це пов'язано з такими її складовими як то фінансова, інтелектуально-кадрова, техніко-технологічна, екологічна інформаційна, політико-правова та силова безпеки. «Нові технології все глибше і глибше проникають не лише у побутове життя людей, але і в різні сфери бізнесу. Вже стало цілком звичним здійснювати покупки через Інтернет, одразу ж їх оплачуючи; здійснювати пошук найрізноманітнішої інформації, користуватися різноманітними програмами, що допомагають контролювати та планувати бюджет тощо. Все більше і більше підприємств переводять свою роботу в онлайн-режим, застосовують нові інформаційні технології. Зрозуміло, що це не може не впливати на формування економічної безпеки підприємств» . [4] Дослідженнями використання ІКТ займалися такі вчені О. Бородіна, О. Витвицька, П. Гайдучий, В. Дергачова С. Кваша, М. Лобас, Ю. Лупенко, М. Малік, Б. Пасхавер, П. Саблук, О. Ульяновченко, Г. Швачич, О. Шпикуляк та інші.

Розглянемо вплив ІКТ на економічну безпеку підприємств виходячи з її функціональних складових.

На фінансову безпеку підприємств ІКТ впливає наступним чином: можливо зекономити фінансові ресурси шляхом оптимізації затрат на придбання технологій, необоротних матеріальних активів, сировини та матеріалів та інших засобів виробництва, отримати додатковий дохід від реалізації готової продукції через мережі Інтернет і т.ін. Але ІКТ може і негативно впливати на фінансову безпеку, а саме сприяти загостренню конкуренції, нести збитки через розповсюдження неправдивої інформації про підприємство, його продукцію, ділову репутацію тощо.

Вплив на інтелектуально-кадрову безпеку підприємства безперечний. Це і швидкий підбір кадрів і оцінка його інтелектуального рівня, проведення онлайн – семінарів для підвищення кваліфікації кадрів, організація різних видів рекрутинга,

збір інформації та створення баз даних про кадровий потенціал підприємства і т.д. Серед негативних факторів впливу отримання конкурентами інформації про співробітників з метою їх переманювання, шантажу, погроз інших небажаних дій, що можуть призвести до дестабілізації в трудовому колективі чи проявів шпигунства на підприємстві.

Техніко-технологічна безпека теж багато в чому залежить від ІКТ. В позитивному сенсі це можливість швидкого отримання інформації про нові технічні та технологічні розробки, про впровадження таких розробок на підприємствах подібного профілю, обмін досвідом з провідними технологами та інженерами галузі. Небажаний вплив ІКТ на техніко-технологічну безпеку здійснюється у вигляді порівняно легкого доступу конкурентів та контрагентів до можливості отримання інформації про технічні та технологічні інновації, які застосовуються на підприємстві і є його комерційною таємницею, про дослідження які проводять техніко-технологічні служби та про їх наміри на впровадження нових технологій та обладнання. При цьому метою отримання такої інформації, як правило, є недопущення переваг на ринку.

На екологічну безпеку ІКТ мають вплив через можливість придбання з подальшим впровадженням інновацій для запобігання нанесення шкоди довкіллю, здоров'ю та життю людей, поширення в СМІ інформації про соціальну відповідальність підприємства за випуск якісної екологічно чистої продукції. Негативний вплив може проявлятися у вигляді розповсюдження неправдивої інформації про екологічно не якісну продукцію підприємства чи нанесенню шкоди навколишньому середовищу при виготовленні готової продукції. Така інформація може призвести до зниження вартості акцій при проведенні лістингу на фондових біржах або до відмови споживачів в купівлі продукції чи відмові інвесторів від внесення додаткових інвестицій.

Оскільки, політико-правова безпека «підприємства характеризує рівень дотримання чинного законодавства на підприємстві, правового забезпечення діяльності та юридичної підтримки господарських рішень, правової захищеності підприємства та його працівників. Політико-правова безпека підприємства – це захист від надмірного податкового тиску, нестабільного законодавства, неефективної роботи юридичного відділу підприємства» [3], то використовуючи ІКТ є можливість швидкого реагування на прийняття нових законодавчих актів, в тому числі коментарів та роз'яснень податкового законодавства, ухвал чи роз'яснень судів по господарських спорах, можливість організації своєчасного правового захисту керівників та персоналу підприємства від зовнішнього дестабілізуючого впливу. Негативним при цьому є те, що за допомогою ІКТ можуть проводитися «політико-правові баталії» в боротьбі за ринки збуту, ринки сировини, експорту готової продукції та імпорту товарів для забезпечення виробництва т.ін.

Для забезпечення інформаційної безпеки за допомогою ІКТ створюються різного роду бази даних, що використовуються в управлінні підприємством, кадровій, фінансовій, обліково-аналітичній, правовій та ін. роботі. ІКТ дозволяє

отримати «доступ до інформації, досвіду видатних тренерів, коучів, аналітиків; статистичної інформації; проводити швидкий обмін результатами досліджень серед всього персоналу компанії; реалізувати можливість робити онлайн-запити до державних установ без потреби втрачати час на поїздки; можливість отримати інформацію про клієнта чи партнера – від кредитної історії до судових проваджень» [4].

ІКТ має і негативний вплив – це отримання неправдивої інформації, хакерські атаки, розповсюдження вірусів, фальсифікація електронних документів, підписів та застосування інших елементів «інформаційних війн».

При забезпеченні силової безпеки виникає можливість використання інформаційних мереж для організації боротьби з шантажем, шахрайством, свавіллям силових структур, рейдерськими захопленнями і т.ін.

Негативним у використанні ІКТ є можливість силового втручання в кібернетичний простір підприємства, а саме недобросовісного перехоплення інформаційних потоків, нелегального втручання в комп'ютерні системи, а також несанкціонованого вилучення комп'ютерної техніки державними силовими структурами.

Таким чином, проведені дослідження показали, що використання ІКТ на промислових підприємствах мають позитивні і негативні сторони. У подальшому вивчення необхідно поглиблювати з метою запобігання виникненню негативних наслідків і поширення інформації про позитивне їх застосування.

Література

1. Дергачова В. В. Вплив сучасних інформаційних технологій на економічну безпеку підприємства / Дергачова В. В., Колешня Я. О. // Економічний вісник НТУУ «КПІ»: збірник наукових праць. – 2017. – № 14. – С. 431–437.

2. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки :Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. № 67-р. URL:<https://minfin.com.ua/ua/2018/01/17/31946820/> (дата звернення: 12.10.2018).

3. Тертична Л. І. Політико-правова безпека підприємства: сутність, діагностика її рівня / Л. І. Тертична, О. В. Безпалько, Н. О. Рибак // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. - 2018. - Вип. 32. - С. 117-121.

4. Уніят Л.М., Інформаційно-комунікаційні технології як фактор інноваційного розвитку агропромислових підприємств / Уніят Л.М. //

Науково-виробничий журнал Інноваційна економіка – 7-8'2019 [81].- С. 152-158.

17	КОНЦЕПТУАЛЬНА МОДЕЛЬ УПРАВЛІННЯ ЕКСПОРТОМ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР В УКРАЇНІ	42
	Савченко Т.В., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	
18	ПЛАНУВАННЯ ДІЛОВОГО РОЗВИТКУ ТОРГОВЕЛЬНОЇ МЕРЕЖІ	46
	Бровкіна Ю.О., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	
19	УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ РЕГІОНУ	48
	Басюркіна Н.Й., д.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	
20	СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ ТРАНСПОРТУ	51
	Лашутіна В.О., НУ «Одеська морська академія», м. Одеса	
21	РОЛЬ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАДІЙНОСТІ ПЕРСОНАЛУ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ БІЗНЕСУ	54
	Руммо В.В., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	
22	ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНАКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА СОЦІАЛЬНИХ СИСТЕМ	56
	Работін Ю.А., к.е.н., ст. викладач, Неустроєв Ю.Г., к.е.н., доцент, Сіпаренко Р.О., ОНАХТ, м. Одеса	
23	ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ	60
	д.е.н., проф., голов. н.с. Андрєєва Н.М., к.е.н., н.с. Тютюнник Г.О. Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, Одеса	
24	ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В АСПЕКТІ СКОРОЧЕННЯ ВІДТОКУ КАПІТАЛУ	64
	Лайко О.І., д.е.н., с.н.с., Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, Одеса	
25	МІСЦЕВІ ПОДАТКИ ЯК РЕГУЛЯТОРИ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УКРАЇНІ	67
	Талпа В.П., Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, Одеса	
26	ВПЛИВ ФАКТОРІВ НА УПРАВЛІННЯ ХАРЧОВИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ	70
	Немченко Г.В., аспірант, асистент, ОНАХТ, м. Одеса	
27	БЕЗПЕКА СОЦІАЛЬНИХ СИСТЕМ ТА СОЦІАЛЬНО - ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА	71
	Рогатіна Л.П., д.е.н., доцент, Неустроєв Ю.Г., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	
28	ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	74
	Андрющенко Є.Г., аспірант, ОНАХТ, м. Одеса	
29	РОЛЬ ПОЗИКОВИХ КОШТІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФІНАНСУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ	76
	Суханова К.Є., студентка, ОНАХТ, м. Одеса	
30	ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІНДИКАТОРНОГО ПІДХОДУ ОЦІНКИ РІВНЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ	82
	Згадова Н.С., к.е.н., доцент, ОНАХТ, Кравченко Ю.І., магістрант, ОДАУ, м. Одеса	
31	УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ	86
	Криницька О.О., к.е.н., доцент, Ткачук Т.І., к.е.н., доцент, Павленко А.М., ст. викладач, ОНАХТ, м. Одеса	
32	ТОРГОВІ МАРКИ ТА СПОРТИВНИЙ БРЕНДИНГ	87
	Дружкова І.С., к.і.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	
33	РОЗРОБКА ТЕХНОЛОГІЇ НАПОЇВ ЗБАГАЧЕНИХ ОБЛПІХОВИМ ЕКСТРАКТОМ	91
	Тележенко Л.М., д.т.н., професор, Самочернова Є.О., магістрант, Чебан М.М. аспірантка, ОНАХТ, м. Одеса	